FILOLOGIYA FANLARINI RIVOJLANTIRISH YO‘LIDAGI TADQIQOTLAR

Utbasarova Parvina Murotali qizi
O‘zbekiston Davlat Jahon Tillari Universiteti, Filologiya fakulteti talabasi

Annotatsiya: *Mazkur maqolaning maqsadi filologiya fanlarini rivojlantirish yo‘lida olib borilayotgan ilmiy tadqiqotlarning ahamiyatini ochib berishdan iborat. Tadqiqot davomida filologiya sohasiga oid ilmiy va nazariy adabiyotlar tahlil qilindi hamda qiyosiy-uslubiy metodlardan foydalanildi. Natijada filologiya fanlarining til, adabiyot va madaniyat rivojidagi o‘rni aniqlashtirildi. Shuningdek, zamonaviy filologik tadqiqotlarning asosiy yo‘nalishlari ko‘rsatib berildi. Tadqiqot filologiya fanlarining jamiyat taraqqiyotidagi muhim ahamiyatga ega ekanini tasdiqladi. Xulosa sifatida filologik izlanishlarni yanada rivojlantirish zarurligi asoslab berildi.*

Kalit so‘zlar: *filologiya, tilshunoslik, adabiyotshunoslik, matn, tadqiqot, madaniyat.*

Kirish

Filologiya fanlari insoniyat tafakkuri va madaniy taraqqiyotining asosiy tayanchlaridan biri hisoblanadi. Buyuk mutafakkir Alisher Navoiy “Tilga e’tibor — elga e’tibor” deya ta’kidlaganidek, til va adabiyot jamiyat ma’naviy hayotida beqiyos o‘rin tutadi. Filologiya fanlari aynan shu jarayonlarni ilmiy jihatdan o‘rganishga xizmat qiladi. Tilshunoslik va adabiyotshunoslik orqali milliy madaniyat, tarixiy xotira hamda ijtimoiy ong shakllanadi. G‘ulomovning fikricha, til jamiyat bilan chambarchas bog‘liq bo‘lib, u xalqning ijtimoiy va madaniy taraqqiyotini aks ettiradi. Shu sababli filologiya fanlarini rivojlantirish masalasi bugungi kunda dolzarb ilmiy muammo sifatida qaralmoqda.

Mazkur maqolada filologiya fanlarining rivojlanish yo‘nalishlari, asosiy ilmiy yondashuvlar hamda ularning jamiyat uchun ahamiyati yoritiladi. Maqola asosan filologiya yo‘nalishida tahsil olayotgan talabalar, yosh tadqiqotchilar va ilmiy izlanuvchilar uchun mo‘ljallangan.

Asosiy qism

1. Filologiya fanlarining shakllanishi va ilmiy asoslari.

Filologiya qadimgi fanlardan biri bo‘lib, dastlab yozma manbalarni o‘rganish va sharhlash bilan bog‘liq holda shakllangan. Vinogradov filologiyani til va adabiyotning uzviy birligi sifatida talqin etadi. Uning fikricha, tilni adabiyotdan ajratib o‘rganish ilmiy jihatdan to‘liq natija bermaydi. Til birliklarining fonetik, leksik va grammatik xususiyatlarini tahlil qilish filologik tadqiqotlarning asosini tashkil etadi. Bu jarayon orqali tilning ichki qonuniyatlari ochib beriladi va uning rivojlanish bosqichlari aniqlanadi.

2. Zamonaviy filologik tadqiqotlar va metodlar.

Bugungi kunda filologiya fanlari zamonaviy ilmiy metodlar bilan boyimoqda. Yo‘ldoshevning ta’kidlashicha, matn lingvistikasi tilni faqat tizim sifatida emas, balki nutq jarayonida o‘rganishga imkon beradi. Diskurs tahlili, pragmalingvistika va korpus

lingvistikasi shular jumlasidandir. Karaulov esa til va shaxs munosabatiga alohida e’tibor qaratadi. Uning fikriga ko‘ra, til shaxs tafakkuri va madaniyatini aks ettiruvchi asosiy vositadir. Shu bois zamonaviy filologik tadqiqotlar inson omiliga tayanadi.

3. Filologiya fanlarining jamiyat taraqqiyotidagi o‘rni.

Filologiya fanlari nafaqat nazariy, balki amaliy ahamiyatga ham ega. Til siyosati, tarjima faoliyati, ta’lim tizimi filologik tadqiqotlarga tayanadi. Rahimovning ta’kidlashicha, adabiyotshunoslik insonni ma’naviy tarbiyalashda muhim rol o‘ynaydi. Milliy o‘zlikni anglash, madaniy merosni asrash va rivojlantirish filologiya fanlari orqali amalga oshiriladi. Shu sababli bu sohada olib borilayotgan tadqiqotlar jamiyat rivoji uchun muhim ahamiyat kasb etadi.

Xulosa

Xulosa qilib aytganda, filologiya fanlarini rivojlantirish yo‘lidagi tadqiqotlar jamiyatning ma’naviy va ilmiy taraqqiyotini ta’minlaydi. Til va adabiyotga oid ilmiy izlanishlar milliy madaniyatni saqlash va rivojlantirishga xizmat qiladi. Zamonaviy metodlardan foydalanish filologik tadqiqotlarning samaradorligini oshiradi. Kelgusida bu sohani yanada rivojlantirish ilm-fan taraqqiyotiga muhim hissa qo‘shadi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro‘yxati:

1. (Николаевич, 2004)
2. (Владимирович, 1981)
3. (Said, 2012)
4. (Bahodir, 2015)
5. (Abdug'ofur, 2008)